

Én? Az eperfa cukrot ejt,
A szem belezuhan egy szárba és elveszti
Emlékezetét: ahogy a „traktoros” is
Kirohad végül kövér nevéből.

A-0183/20130906

Érzem a fákat a csendben,
Az autómat, hova mentem,
Ahogy metszi az eget az álom,
És már nem vagyok itt a világon.

Átformált-nevesincsen
Mégis, látom, a minden,
Mint ami vágyként ér be:
Itthon voltam a térbe.

Indultam odaérni,
Tudtam, hogy hova, mért, mi,
Kávét, ha éjszaka, bőven,
A hajnaltizta időben.

Indultam, odaértem,
Éreztem, tudom, értem,
Letörölt, vékony pára,
A nemlétből kitalálva.

Darvasi László

EMILY DICKINSON

Ha most valaki azt kérdezi, hogy Johanson mészárosához miért kellett ellátogatni az 1862. esztendő késő nyarán, akkor. Mindegy. Hogy szerinte senki se kérdezzen ilyesmit. Persze egyáltalán nem úgy van az, hogy nem lehet kérdezni, mert kell és szükséges, nagyon fontos életbevágó kérdésekkel piszkálni a létezőt, úgyszólván a létező valahány formációját, sőt, a nem létezőt is, a halált, a nincset, a semmit, amelyekre persze az élet ablakán keresztül pislogunk, de. Hogyan törnek el a mondatok, te jó isten. Johanson

mészárosra mégse kérdezzünk rá. Legyen elég annyi, hogy amikor megérkezett Amherstbe, hozzá vezetett az első útja.

A városka határában állt néhány igazán gusztusos, konzervatív gesztenyefa, nem messze zöldellt egy kicsiny, tenyér alakú liget is a sziszegve előadott családi háborúkból idebujdokló szerelmeseknek, illetve ott volt a telep is, mindjárt a kutyatej virággal telesárgált domb lenti hajlatában, ahol éjszakánként indián szellemek táncoltak. Vagy nem is telep volt. Nyújtózkodó fákkal óvott udvar jókora karámmal, és aztán egy másik, kisebb karám faépülete, ahol a mészáros a saját marháit tartja, amelyeket még nem akar legyilkolni. A mészáros felesége telt, vidám asszony, Mary-Lou. Hajnalban mindig ő vizsgáztatja a késeket, elég élesek-e. Egyenként rakosgatja ki őket a konyhaasztalra. Ez olyan zsidós dolog ugyan, viszont az asszony jobb kezének mutatóujján már olyan vastag és kemény a bőr, hogy képes a vágódeszka fájába csíkot húzni. És nem csak csíkot, de mondatot is írt már! Ilyet:

Mindig szeretni foglak, Johanson mészáros!

Egyszer csúnyán összekaptak. Akkor azt írta az ajtó támlájába, hogy:

Itt hasalj el, Johanson.

A virradat még a küszöbön áll, onnan pipiskedik, simogatja a didergő hajnalcsillogatot vagy mit. Mary-Lou jól tudja, hogy a kések élet csakis mécses fényénél szabad megnézni, a természetes fény ilyenkor sem mond igazat. Aztán ha minden késsel és bicskával végzett, forró cikóriával költi a férjét. A bádogbögrét a feje mellé, az éjjeliasztalkára helyezi, és még egy kicsit visszahever az odahagyott melegbe, és két puha tenyerét, kemény ujjböggyét a combja közé veszi. Néha ilyenkor csorran el száján a nyál.

Aztán működött két afféle mindenesbolt is Amherstben, ahol nem csak kerti alkatrészeket lehetett kapni, de ahol mindenféle aprósághoz is hozzájuthatott az ember, amelyek jól jöhettek írásnál, postai munkáknál, gyászolásnál, gyilkos terveknel. Egy barna, hivatali könyökvédő fél dollár, a piros néhány centtel drágább. A boltok, akár az északiak a déliek ellen, az élet természetes rendje szerint vetélkedtek egymással, melyiknek van szebb locsolókannája, fésülködőszettje, gereblyéje, tollseprűje, almahámzó kése. Egy női csontváz mosolygott az egyik bolt ablakában. A másik bolt ablakába természetesen férficsontváz került.

Szív mégis a mészárszékre ment először. A hentest Johanssonnak hívták, és semmi köze nem volt a svéddekhez vagy a dánokhoz. És még a norvégokhoz sem. És a felesége kövér, vidám asszony volt, Mary-Lou, olyan ujjböggyel, hogy. Vajon honnan tudta Szív, hogy a mészárszék udvarán áll egy vaspántos fadézsza teli vérrel? Mert különben tudta. A dézsát egy hentessegéd egyszer elhúzta, mire Johanson úgy megverte, hogy a fiú kiköpködte a fogait, és nem énekelt többé semmiféle ír dalocskát! A dézsához se nyúlt többé.

Reggelenként, a vágások után apró testű, színes tollazatú madarak ittak vért a dézsából. Csippentettek egy madárkortyot, egy csöppet csupán, odaszoktak. Cinkék, sármányok, rigók, poszáták és persze verebek, de olykor még fecskék is, jóllehet azok soha nem billegtek a hordókáván, röptükben kortyoltak a vérből. Ahogy éppen most, ezekben a pillanatokban is, amikor Szív már a telep udvarán toporgott. Ő meg bámulta őket, a madarakat, s egy kicsinykét talán szerelmes lett. Egy kismadár a dézsza peremére huppant, már ütötte is be a csőrét a pirosba, és azzal a lendülettel szállt tova. Hol volt, hol nem volt, a vérből egy pillanatra vékony, fekete cérnaszál lett, kifeszült a madártest és az őrzöngő dézsza pereme között, remegett, mint valami gitárhúr, Szív tisztán hallot-

ta a zenét. Titokzatos zene volt, persze. Úgymond bennfenteseknek való. Nem messze tompán pufogott a tagló. Először fejbe kólintották a marhát. Megütötték az állat kemény, buta kobakját, amitől az nyomban térdre rogyott, köpte a habot, és zihált, majd a mézsáros kalapácsa újra lesújtott. Szív sóhajtott, és közelebb ment, hagyta a dézsát.

– Nem akarja kipróbálni? – kérdezte Johanson.

– Köszönöm, nem. Én már annyit öltem – sóhajtotta Szív, és laposan figyelte a másikat, hogy erre ugyan mit szól majd.

– Na hiszen. És miket ölt?

– Mondatokat, uram.

Johanson úgy nevetett, hogy Szív látta a hatalmas manduláit. Rázta a fejét, hogy ej, ej, nahát. Micsoda emberek vannak! Két gyilkos ha találkozik, haha, haha.

– És hogyan lehet mondatokat ölni? – törölgette a szemét a mézsáros.

– Éppen úgy, ahogyan az egyik ember pusztítja el a másik embert. Néha lesből. Nyereségvágyból. Aljas szándékból. Szenvedélyből. Óvatlanságból. Kilesem, látom, hogy elpihent, hogy gyanútlan, hogy messze híres figyelmét elvonta valami apróság, egy kóbor jelző, egy... egy hibás kis névelő vagy vessző, és akkor fölé hajolok, és így.

– Mérgezni nem szokott?

– Természetesen. Egész fejezeteket mérgeztem már meg. Néha pedig olyan lesz az ember a sok hiábavaló, semmirekellő, élőködő mondattal, mint Odüsszeusz, aki éppen hazatér.

– Az meg ki a fene? – kérdezte a mézsáros.

– Egy görög – mondta Szív.

– Én nem bízok a görögökben, uram. Egyszer ellopott tőlem négy kiló borjúcombot egy ciprusi. Ismer maga ciprusiakat?

Szív a fejét rázta, pedig biztosan ismert legalább egy ciprusit. Olyan nincsen, hogy az embernek nincsen egy ciprusi ismerőse. Mondjuk, végül kiderülhet, hogy nem görög. Hanem török. Viszont akkor is ciprusi. A hentes letérdelt, nagyot nyögött. Arcát a marha oldalára fektette.

– Fogalma sincsen, mit csinálok, ugye? – nézett föl.

– De, azt hiszem, tudom, mit csinál.

Johanson fölemelkedett, csupa fű volt a térdé. Szív meg tudta volna számolni. Tudta volna azt mondani, hogy Johanson bal térdén van harminc véres fűszál és negyvenkét tiszta. A jobb térdet hagyjuk.

– Jól van, akkor mondja.

– Azt a pillanatot várta – bólított Szív –, amikor a lélek elszáll. Azt hiszem, maga is, mint ahogyan én, aki annyit ölt már, szóval mi, életkioltók, gyilkosok meg akarjuk tudni vagy inkább el akarjuk fogni azt a pillanatot, amikor a lélek elhagyja a test börtönét. Tettenérés, in flagranti. Bizonyos helyeken így nevezik ezt a mozdulatot. Kíváncsiak vagyunk a pillanatra. Mintha segítene akkor, amikor majd a mi lelkünk száll tova. De hát tudja maga is, hogy nem fog segíteni.

A mézsáros oldalra pillantott, intett. Kötényes fiúk újabb marhát vezettek a taglózóhelyre. Jámbor pofájú, méla tekintetű állat volt. Eleget beszéltek. Szív bólított, ment. A dézsa körül pezsgett az élet, és ő hallotta a zenét. Elmosolyodott.

A dombon vigyorgó papírsárkányt eregettek bokacipős gyerekek. Ő meg akkurátusan rózta az utcákat, nézelődött, néhány centért evett lekváros fánkot, és azon gondolkodott, hogy ha valakit föltámasztanak, akkor annak a porhüvelyébe magától értetődően tér-e vissza a lélek. Föltámasztják. Oké. Visszatér a lélek. Jól van. De hogyan talál vissza?! Mi vezet? Nem téved-e el? A lélek hogyan ismeri meg a testet, ami már élettelen, ami

úgy van, hogy ami ő, az már nem ő? Szóval akkor a lélek lát? És hol lehet itt sört kapni? Szív komoran nézelődött. Amherst kicsiny és szűkszavú városka. Voltaképpen falu még. A környék puritánjainak székhelye, akik másként gondolnak a kegyelemre, mint a többség. Te jó isten, hányszor látta már, hogy a kegyelem mélyén is félelem van. És ha nem félsz, elmúlik a kegyelem is. Ssss, mint a forró víz. Elpárolog. Különben volt már itt bank is. Iskolák piros kerítéssel, zászlóval, és már nagyban zajlott a polgárháború. Templomok nagy kertekkel, bennük juharok, aranyeső.

Hogy akkor, gondolta Szív, van az én, és van a világ, és van Krisztus, és az üdvösség az, hogy aztán már nem kell több. Nem kell semmi. Minden megvan. Viszont azért van meg minden, mert nem kell semmi. Hát így aztán könnyű!

Ahogy belépett a boltba, a férficsontvázasba, máris kellemes érzése támadt. Ó, igen, ezek a régi, barátságos illatok. Tüsszentett. Majd később valamikor, száz év múlva, egy Schulz nevű zsidó író fahéjas boltokról mesél. Szívnek eszébe jutottak a gyerekkorának kicsiny trafikjai, ahol a dohány illata elkeveredett a savanyú cukor és a tört diana illatával. Kisautók a második polcon, bocskorszív, krumplicukor, bélyegek. Olyan gipszkatonák, mint itt, Amherstben. Meg apacsfigurák. És persze mindegyik trafikban ilyen illat volt, mesebeli.

Az eladó, idősebb, ősz haját kontyban hordó, nyakig gombolt inget viselő nő megköszöri a torkát.

– Mi tetszik, uram? – Alaposan végigmérte. Semmi jót nem ígért a tekintete. Mint aki azt mondja, se pénzed, se hiteled, jóember. Gyanús vagy, nagyon gyanús. Honnan jöttél, kurvára nem érdekes. Mit akarsz, az se érdekes. Szóval jobb, ha máris elhordod az irhádát.

– Természetesen szalagot szeretnék venni – bólintott Szív.

Lett egy kis csönd, az egyik polcon kakukkos óra tiktakolt.

– Mi célból, ha kérdezhetem? – Még mindig recés volt a hang, de a mélyén már ott volt a repedés. Vagy szakadás. Keletkezett valami piciny bizonytalanság, amiből még bármi megrendültség is lehet. Máskülönben milyen érdekes, mert a hölgy nem azt kérdezte, mennyit vagy miféle, milyen színű szalagot szeretne Szív. Ám kétségtelenül jogos kérdés volt. A dolgokat így is meg lehet közelíteni, hiszen ha Szív megmondja, mire kell a szalag, a feladat kétségkívül utal majd az elvárható tulajdonságokra. Vajon a jeruzsálemi templom udvarán, ahol Jézus borogatta az árusok padjait, árultak-e szalagokat? És ilyen szalagokat?

– Versekhez lennének.

Nohát, a hölgy elgondolkodott, versekhez szalagok, lett egy kis csúfondáros vonás a szája sarkában.

– És miféle versekhez, ha szabad kérdeznem?

Szív először arra gondolt, hogy ez azért túlzás, mert hát nem mindegy, hogy milyen versekhez kellene azok a szalagok?!

– Nézze, asszonyom – szólt jelentőségteljesen –, tény, hogy én a dolgaim többségét rémületből intézem. Úgy értem, nem azért, mert félek valamitől konkrétan, mert konkrétan semmitől, a haláltól és magától se félek, hogy úgy mondjam, nincs az az isten, amitől én konkrétan megijednék. – Szív úgy érezte, kicsit hengeg most, és nem is mond igazat, mert az elmúlástól igenis konkrétan félt, hogy úgy mondja, ennél valószerűtlenebb konkrétumot nem tudott. Azért folytatta.

– Például igen sokszor csakis azért írok, mert félek. Ennyim van, a félelem. Mert nincsen ötletem. Nincsen témám. Nincsen mesém. Nincsen elképzelésem. Erre persze

belekapaszkodom a tollszárba. Vagy például azért megyek el valahová, mert félek. Amherst! – kiáltotta hevesen. – Látja, ide is azért jöttem, mert félek. El sem tudom képzelni, hogy ne féljek, hogy ez valaha is elmúlhatna. Bassza meg.

– Jól van, uram – a nő arca egészen csúfondáros lett. – Látom, maga magyar. Itt vannak, nézze, a szalagosdobozaim. – A pultra rakosgatta őket. – Mindegyikből vihet grátisz öt métert. Nem többet. Kék, sárga, piros, rózsafény színű szalagok. Vigye el őket azokhoz az akármilyen versekhez. Bár föl nem foghatom, hogyan kellene szalagok a versekhez.

Olyan érdekes volt, hogy Szív még az utcán is hallotta a tiktakolást. De az is lehet, hogy csak a szíve verdesett. Hogy hazudott, te jó isten! A másik boltba, a női csontvázasba már nem ment be. Ez már sok lett volna.

Aztán egyszerre csak ott állt a ház előtt. Jellegzetes amerikai faépület volt, egy tekintélyes helyi ügyvéd otthona. Doktor Dickinson, aki csak olyan vicceken nevetett, amelyekben valakit valamilyen baj ért. Egy tipikus emeletes ház, javarészt fából. Tágas és ápolt kert az előtérben, tulipánbokrokkal, a katonásan sorakozó festett fakeresztekre rózsza fut, hátul fák nyújtogatják az ágaikat, és kicsiny lugas is bújik ott. Biztosan van ott egy hinta is. Később Szív megnézte a jegyzeteit, nem volt.

Bekopogott az ajtón, ami csakhamar nyílt is.

Emily Dickinsozt akkor már szinte csak fehér ruhában látta a világ. Különcségnek fogta föl, a magány hirdetésének, mindegy. Hogy kit gyászolt, a világot, magát, az elvesztett férfiakat, nem lehetett megmondani. Vörös hajába belenyúlt a szél, eligazította a szeme előtt. Mekkora homlok. És ezek a híres cseresznyeszemek! Fehéren derengett a halántéka. Egy vékony kék ér éles kanyarulatot vett a bőr alatt, ott, ahol a haj pihézni, majd szálanzni kezd. Apró kézfejét az apró melle előtt tartotta, mint akit halálra ijesztett a váratlan látogatás. Szív arra gondolt, néhány napja kertészkedés közben biztosan a lapátjával kifordított egy lótetűt. Nyilván egy hím lótetűt. És mert tudta, hogy a hím lótetű milyen szépen énekel, nem bántotta. Mert a nőstény lótetű csak akkor énekel, ha megrémül.

– Beszélték, hogy itt jár a városban – szólt halkán Emily. – Jól van. Jöjjön, uram. Jöjjön utánam.

Tényleg úgy lépkedett, mint akinek nincs súlya. Fehéren lobogott vele a ruhája. Szív őszintén meglepődött. Már beszélnek róla? Óróla?! Mielőtt még a nő után lépett volna, meglátta a madárkákat a bukszusokon, némelyik a bokrok levelein hintáztatta kicsiny, sárga mellényes testét. Sáfrányok. Poszáták, cinkék és rigók is. Meg verebek. Ide-oda röpdöstek a kertben, és bele-belecsíptek levélbe, földbe, a törzsek barna hasadékaiba. Véres volt a kicsi, daloló csőrük. Mintha szálldosó versek lettek volna. Elmosolyodott.

– Egy teát?

– Talán egy pohár sört – bólintott Szív.

Emily eltűnődött, sóhajtott.

– Két napja elhagyott bennünket a sörfőzőnk, Pim bácsi. Álmában távozott. Rendes ember volt, ostoba. A fiának ez az első önálló főzése, azt hiszem, legalábbis így beszél, nem sikerült igazán. Az apámnak hozta. Azért megkóstolja?

– Egy első sörfőzést mindenképpen – bólintott Szív. A nő után nézett, aki kisetett. Hallotta a csobogást kintről. Emily már vissza is ért az itallal. Nagy, karcsú kancsóban hozta. Habzott a sör. A lány elpirult, ahogy az asztalkához ért, öntött. Szív észrevette, hogy csücsörít közben.

– Igazán kellemes – mondta aztán, és a zakója ujjával letörölte a habot a szájáról.

Tényleg az volt, jó kis sör. Félbarna, keserű, korrekt. Első főzés. Emily várakozóan nézett rá.

– Nem tudtam, hogy kémei vannak. Hogy engem figyelnek itt – szólt gyorsan Szív. Arra gondolt, biztosan a boltosnő árulta el.

– Nem, dehogyis vannak. – Emily nevetett a vékony, sápadt kis szájával. Szív meg elképzelte, hogy. Nem. Az ilyet nem szabad elképzelni. Emily ül vele szemben, és vele az nem úgy van, hogy. Szív tekintete körbejárt a szobában. Annál az asztalkánál egyszer megfogta Emily kezét egy férfi. Ott a bejáratnál a nyakába suttogott egy másik, a pap talán, szeretem, szeretem, szeretem, Emily. Meghal a barátnő férje, akit ő szeretett. Meghal egy férfi, aki szerette őt. Egyszer elképzelte, hogy a megkínzott férfi könnyet az ujjhegyére veszi, és megkóstolja.

– Ne essen túlzásokba! – Emily hangja szigorúan csengett.

– Bocsánat, bocsánat – szabadkozott Szív szégyenkezve.

– Tudja, az emberek lenéznek engem, csak mindeközben különleges tulajdonságokkal ruháznak föl. Az álmuk is vagyok. Olyan bódulatuk, amellyel aztán nem akarnak számolni, nem is szeretnék ilyen álmokat. A szabadságuk vagyok. De ők nem akarnak szabadok lenni. Az veszélyes. Bántó. Igazuk van? Én nem tudom. Nézze csak, velem, az én életemmel nemigen lehet mit kezdeni. Úgy értem, nem vagyok praktikus képződmény. Nem vagyok hasznosítható, és hasznára sem válok senkinek. Csak vagyok, és ez is rettenetesen sok. Milyen sok az, hogy azért bármire jó lehetek. Hogy például szeressenek. Hogy megóvjának ettől-attól. Hogy álmodjanak velem. Én tudom ezt. Nem fogom ezeknek itt – és valahogy a szemével és a tartásával a házra mutatott –, nem fogom ezeknek elmondani. Nem tudom elmondani. Ne lepődjön meg, tudom, milyen egy férfi tenyere, szája. Tudom azt az ízt. Keserű. Mohó. Harap. Gyámoltalan. És ismerem Isten száját is. Keserű. Mohó. Harap. És gyámoltalan is.

Szív hallgatott, mint egy fegyenc. Eszébe jutott az aznap agyonvert marha.

– Hoztam ajándékot – szinte súgta.

– Tudom – mosolyodott el Emily.

Szív kivette a zsebéből a dobozkát. Maga tépkedte föl a díszcsomagolást. A fedelet fölhajtotta, és a nő kezébe adta a dobozt. Emily kicsippentett egy szalagot, tartotta a fényben. Éppenséggel piros szalag volt. Olyan, mint amelyet látott már ma Szív, egy madártól, egy olyan madártól, aki a mészáros telepén itta a vért. Hogy ez ilyen, Emily, gondolta. Majdnem kétezer vers lesz, és ezernél is több levél. Azok a szalaggal átkötött paksaméták. Majd égetnek is el belőlük, amikor meghal. Lángra vetik őket.

– Kösse át a versei paksamétáit – mondta halkán.

– Jól van, menjünk ki a szabadba egy kicsit, ha annyira akarja – szólt Emily. Cseresznyeszeme csupa elszántság és derű. Pír az arcán. És akkor ők kimentek a kertbe, a friss füllatba, a rózsák mellé, és a két végénél fogták meg a piros szalagot, ami zenélni kezdett nekik. Mutatvány, mint rendesen. Ennyi volt. Hallották a zenét. És ez is üdvösség volt, amiről Emily titokban, vagy talán nem is annyira titokban, lemondott, meg amit Szív nem nagyon tudott fölfogni. Annyit már persze tudott, hogy az üdvösségben az a rossz, hogy akkor vége van. És Szív nem akart véget vetni semminek. Hogy jön ő ahhoz?! Hogy jön ő vagy bárki ahhoz, hogy ami van, egyszerre csak ne legyen?!

– Köszönöm, Emily – mondta.

Órjöngtek körülöttük a madarak.

Véres volt a csőrük.

Verset írtak, maguk is versek voltak.